

Fabula je ime festivala evropskih kratkih zgodb, ki ga ob koncu maja prireja Študentska založba in Kulturno umetniško društvo Meridiani. Namen festivala naj bi bil sproščen dialog med udeleženci festivala in promocija kratke zgodbe v Sloveniji. Festival poteka hkrati v osmih slovenskih krajih (Ljubljana, Maribor, Kranj, Novo mesto, Nova Gorica, Koper, Ptuj, Gornja Radgona), organizator pa je poleg branj in družabnih dogodkov pripravil tudi okrogle mize, na katerih bodo priznani literarni strokovnjaki in kritiki razpravljali o velikih in majhnih zgodbah, o usodi kratke zgodbe v Sloveniji in drugod po svetu, in še o čem. Festivala se udeležujejo Amanda Michalopoulou iz Grčije, Cristiano Spila iz Italije, Jasmin Imamović in Zlatko Topčić iz Bosne in Hercegovine, Monica van Paemel iz Belgije, Hans Gunnarson iz Švedske ter slovenski pisci kratkih zgodb Boris Pahor, Drago Jančar, Evald Flisar, Jani Virk, Mojca Kumerdej, Dušan Šarotar, Vesna Milek, Norma Bale in Lenart Zajc. Zgodbe štirih tujih udeležencev lahko preberete na naslednjih straneh.

HANS GUNNARSON

Hans Gunnarson je bil rojen leta 1966 v Stockholmu. Napisal je tri knjige kratkih zgodb: *Bakom glas* (*Behind glas*), 1996; *Februari* (*February*), 1999; *En kväll som den här* (*On a night like this*), 2001 in roman *En jävla vinter* (*One hell of a winter*), 2003. Piše tudi scenarije, znan je film po njegovem scenariju *Leva livet* (*Days like this*), 2001. Zadnji film, pri katerem je sodeloval, je bil *Ondskan* (*Evil*), posnet po romanu Jan Guillou in nominiran za oskarja za najboljši tujejezični film.

Hans Gunnarson

Nekaj svojega

S silovitim potegom je odprla predal za jedilni pribor in strmela vanj, strmela je vanj, dokler ni ugotovila, da v bistvu ne rabi ničesar, ga s treskom zaprla in se obrnila. Pogledala ga je. On ni rekel ničesar. Samo sedel je tam tiho, se igral z rokami, vrtel poročni prstan, umaknil prste in si začel gristi nohte.

“Nehaj!” je rekla.

“Okej,” je rekel.

“Poglej me,” je rekla.

Dvignil je pogled. Strmela sta drug v drugega. Rekla je: “A si me poleg vsega še varal? A za to gre?”

Znova je vrgel pogled na mizo in odmajal z glavo.

“No, a si me?” je rekla.

“Ma ne,” je rekel. “Zakaj bi?”

“Zakaj pa ne?” je rekla. “Čist vse je možno po ... Čisto mogoče bi lahko ... Za kaj pa potem gre?”

Nekaj je zamomljal.

“Kaj?” je rekla.

Sunkovito je obrnil glavo.

“Kaj?” je rekel.

“Nehaj, no!” je rekla. “Nehaj!”

“Kaj sploh hočeš vedet?” je rekel. “Sem ti že rekel ...”

“Pol pa ne razumem,” ga je prekinila in zmajala z glavo. “Res ne. Ne štekam. To je ...” ? ni vedela, kaj je to – “... nima smisla. Bolno!”

Več kot pet mesecev je to skrival pred njo. Preprosto ni razumela. Kaj je sploh razmišljal. Da je bil tega sposoben, da je bil tak. In bog ve, če bi ji sploh kaj povedal, če se ne bi soočil z Mijino pomenljivo pripombo. Pripombo, zaradi katere je tudi razumela dogajanje pred slabim mesecem, ko je prvič začela sumiti, da se nekaj dogaja.

Bilo je v ponedeljek zjutraj. Zunaj mrzlo za umret. Oba sta zaspala in, da bi se izognila vsakdanji rutini, sta se skupaj odpravila do ulice Sparbanksvägen, kjer sta odšla vsak v svojo smer, on na avtobus, ona pa na podzemno železnico. Pohitela je, potem pa se na hitro ustavila; pozabila je mesečno vozovnico. Zaklela je in razdraženo odhitela nazaj. Ko je prišla do ulice Sparbanksvägen, je na hitro pogledala proti avtobusni postaji, da bi jo on lahko videl. Presenečeno je ugotovila, da ga ni tam. Avtobus sploh še ni prišel, ljudje, ki so tam stali že prej, so bili še vedno tam in se prestopali pod nadstreškom, v to je bila prepričana. On pa ni stal tam. Njega ni bilo tam. To jo je zmedlo. Je tudi on kaj pozabil? Ali pa ga je tako zeblo, ko je čakal na avtobus, da se ni mogel upreti skušnjavi, da bi šel domov in poklinal v službo, da je bolan. Zgodilo se je že, da se je zleknil pred televizorjem. Ampak v tem primeru ga bo kmalu spravila na noge, je razmišljala in hitela. Tekla je po stopnicah. Ampak stanovanje je bilo zaklenjeno in prazno, takšno, kot sta ga pustila in njeno začudenje je postalo še večje. Za trenutek je obstala na hodniku. Bi bilo možno, da ga je kdo pobral z avtom? Kolikor je ona vedela, tod okoli ni bilo nikogar z avtomobilom, kolikor je ona vedela, ni bilo nikogar z avtomobilom tudi dlje, vsaj nikogar ne, ki bi ga ona poznala. Ne, ni ji šlo v glavo. Izginil je kot kafa, tlesk in – puf!

Ko je potem zvečer, ko sta jedla, napeljala pogovor na njegovo izginotje, je imel pripravljeno celo predstavo. Najprej ni slišal. Potem je nehal jesti, si odtrgal skoraj pol metra kuhinjske brisače in se useknil, nakar je zlih vase ves kozarec vode, preden sta se njuna pogleda srečala, in potem vprašal, kaj je že rekla. Kako izginil? Aha, da me ni bilo več tam, me ni bilo več tam? Ja, res me ni bilo, točno, šel sem proti četrti Hökmossen, ja, tja sem šel. Ker ni bilo avtobusa. Za znoret mrzlo je bilo stat tam ... Kako naj bi vedel, da je imel zamudo? Ne vem, rekli so, da še ni šel, postavili so se v vrsto. In kaj je s tem sploh narobe?

Ni vedela, mogoče je bilo res tako, kot je rekel, mogoče je samo ona pretiravala. In tudi če je njegova reakcija kazala na nekaj drugega, ni vedela, na kaj in zato ni več vrtala vanj. Vseeno pa je po tem pogovoru postala še bolj pozorna na njegovo obnašanje. Začela ga je opazovati z drugimi očmi, izpod oči, poskušala se mu je približati s strani in čakala na najmanjši znak, ki bi potrdil njena sumničenja. Skoraj obsedeno je začela poslušati, s kakšnim tonom je govoril po telefonu in ko je spal, ga je zbujala z najbolj nepričakovanimi vprašanji o njegovih ženskih sodelavkah, o namišljenih telefonskih klicih, o čemer koli. In ni si mogla kaj, da ga s pogledom ne bi spremljala skozi kuhinjsko okno, ko je zapuščal stanovanje.

Ampak odkrila ni čisto nič. Bilo je čudno – ko je iskala spremembe v njegovem obnašanju, je bilo to bolj zaradi tega, ker je bila v svojem iskanju preveč tankovestna, in ne, ker bi imel on v resnici kaj skrivati, tako je razmišljala in se na koncu bolj spraševala o smislu svojega početja.

In takrat je klicala Mia in povedala, da ga je videla za volanom črnega golfa na semaforju na ulici Götgatan. S sončnimi očali in s kapo s senčnikom.

Stoodstotno je bil on, je rekla, on in nihče drug. Prečkala je prehod in mu pomahala, ampak videti je bilo, kot da je ni hotel poznati.

“Čakal je na semaforju in se zajebaval z gasom,” je rekla.

Ta bizarna zgodnica se ji je vrtela po glavi, ko se je zvečer vrnil domov in potem ga je izzvala s tem, kar ji je povedala Mia. S težavo je priznal. Bil je on, ja, s kapo s senčnikom in z vsem. In ja, ima vozniško. Na skrivaj je naredil izpit in si potem kupil starega golfa GTI, s katerim se je na skrivaj vozil v službo in domov in ga je potem zvečer parkiral nekaj ulic stran.

Bilo je neresnično, skoraj šokantno, ko ga je poslušala, ko ji je pripovedoval o vseh teh rečeh. In da se je dogajalo tako dolgo. To je bilo tisto, zaradi česar je bila najbolj ogorčena. Najbrž bi drugače reagirala, nedvomno, če bi naredil izpit in potem kupil avto prejšnji teden, kot vsak normalen človek, postavil ključke na mizo ali jo presenetil kako drugače. Ampak ne. Laganje je dobilo nove razsežnosti. Skoraj pol leta ji je lagal in prikrival, skrit za neumno kapo s senčnikom in sončnimi očali, samo še umetna brada je manjkala!

Nepojmljivo!

Pa še ni ji mogel razložiti vsega tega.

“Ja ... ne ...” Pogled je obračal proti oknu, šobil usta, kot bi hotel zažvižgati, bobnal s konicami prstov po mizi. Zmajal je z glavo, jo še enkrat pogledal, ampak rekel ni nič.

Strmela je vanj.

“Ja, kaj?” je na koncu rekel.

“Kaj ti misliš?” je rekla.

“Sploh me ne poslušaj,” je rekel.

“Seveda te,” je rekla, “ampak ne znaš razložiti.”

“Kaj sploh hočeš slišati?” je rekel. “A naj lažem, al kaj?”

Dramatično in razdraženo je zamahnila z rokami.

“Ampak, a sploh razumeš, kako bolno je to?” je rekla. “Veš, kako jaz to razumem? Voziš se naokoli z avtom, za katerega jaz sploh ne vem. Ne vem niti, da si šel delat izpit. Nič ne vem. In ti potem rečeš, da je pač tako. Pomisli malo. Če bi bila jaz zdaj ... kar koli? pilot! In ti me pokličeš v službo in vprašaš zame: ‘Ne, že pol leta je ni, zdaj dela pri SAS-u, a ne veste tega?’ Al kaj? A hočeš povedati, da hočeš, da je tako med nama?”

“A se ne moreš usesti?” je rekel.

“Rajš mi odgovor na vprašanje!”

Zavzdihnil je.

“Sranje ... saj bi ti povedal,” je rekel. “Jaz ...”

“A bi?” je rekla. “Kdaj pa? Čez deset let, al kaj?”

Telefon je zazvonil. Odpravila se je, da bi odgovorila, ampak se je ustavila. Tudi on je pustil, da zvoni. Telefon je utihnil in slišala sta, kako so se na hodniku odprla in zaprla vrata in potem še glasne, nerodne korake; najbrž je sosedov fant, ki se je šel rolat na hodnik. Rekla je:

“Verjetno je še kaj, kar bi mogla vedeti?”

Vprašujoče jo je pogledal.

“A je?” je rekla.

“Kaj?”

“Ugani!” je rekla. “Vse to. A ima to kaj zveze z nama, z mano, al kaj?”

Naenkrat se je zarežal in se zazrl v mizo.

“Kaj je?” je rekla.

“Nič ... samo pomislil sem, mislim ... kako ti in jaz ... to ...”

“Kaj točno je smešno pri tem?” je rekla.

“Ah ...” je rekel, “samo pomislil sem, kako bi zgledal, kako midva ... ja ...”

Nehal se je režat, sklonil se je nad mizo, se pretegnil in z obema rokama trdno prijel okroglo mizo in jo držal, kot bi držal ogromen volan. Deset do dveh. Rekel je: “Vrrrrrum.”

Strmela je vanj.

Spustil je mizo in s krožno in nepotrpežljivo kretnjo zamahnil po zraku.

“Jasno je, da to nima zveze s tabo,” je rekel.

“Jasno, da ima!” je rekla. “Za kaj pa naj bi šlo?”

Še enkrat je zavzdihnil in spustil pogled na mizo, na svoje nemirne roke. Potem je dvignil pogled k njej in povedal, za kaj gre.

“Bowling,” je rekel.

“Kaj?”

“Bowling,” je ponovil.

“Bowling?”

“Ja, bowling,” je rekel. “Začel sem z bowlingom. Ob četrtek, po službi. Imam svojo kroglo. Imam jo v avtu.”

Počasi je zmajala z glavo, ne da bi spustila pogled z njega; ni vedela, kaj naj reče. Slišal se je samo škrtajoč zvok njegovih zob; proti oknu je frcnil košček svojega nohta.

“To je zato,” je nadaljeval, “mislim, ko sem začel z bowlingom, to je bilo takrat, ko sem kupil avto in ... jaz ... hotel sem ... nisem hotel povedat. Ne takrat. Hotel sem imet nekaj svojega, zase ... nekaj samo zame. Nekaj, kar bi bilo samo moje, in ne ...” Naenkrat je utihnil, jo pogledal: “Kaj je? A ti je slabo?”

Ni ji bilo slabo. Zadrževala je jok; tiho, spačeno. Pustila je solzam, da tečejo po svoje.

“Vedel sem,” je rekel. “Vedel sem, da bo tako. Misliš, da ... da je to v zvezi s tabo. Ampak ni. To je samo v zvezi z mano. Da bi ...”

“Samo s tabo?” je rekla.

“Ja.”

“Bowling?” je rekla.

“Ja,” je rekel, “bowling.”

Strmela je vanj z objokanimi očmi. Hotel je vstati, ampak se je usedel nazaj.

“Sranje,” je rekel. “Sploh me ne poslušaj. Povem ti samo to, kar je. To sem naredil, da bi ... ker sem hotel imet nekaj svojega, nekaj, kar ne bi počela

skupaj. A lahko to dojameš? Nekaj, kar bi bilo končno samo moje. A je to res tako čudno, hudiča?"

"Nekaj svojega?" je rekla.

Ni je skušal ustaviti, ko je stekla iz kuhinje v dnevno sobo in potem v spalnico in zaloputnila z vrati za sabo. Niti zaklical ni za njo, je potem razmišljala, ko je skrčena sedela na postelji, z zvito odejo v naročju. Nehala je jokati. Njena roka je objela telefonsko slušalko, ampak ni vedela, koga bi lahko poklicala, kaj naj bi rekla. S treskom je spustila slušalko in se zazrla skozi okno. Začelo je snežiti. Mogoče pa je snežilo že ves čas? V oknu nasproti so gorele božične lučke. Kmalu bo božič. Kako bosta praznovala? Kaj se je sploh zgodilo? Zamizala je in neumna krogla za bowling se je megleno kotalila v njenih mislih in ni se mogla zbrati, odprla je oči in potem pogledala proti vratom.

Na rahlo jih je odprl. Nič ni rekel. Oblekel si je usnjeno jakno, šal. In škornje. Stal je tam, oblečen za ven, in jo gledal, vrnila mu je pogled.

"Kaj pa je?" je rekla. "Kam greš?"

"S kom si se pogovarjala po telefonu?" je vprašal.

"Z nobenim," je rekla.

Pokimal je.

"Ja, saj razumem," je rekel.

"Ne," je rekla, "nimaš pojma."

"Ne," je rekel.

"Z nobenim nisem govorila," je rekla.

"No, s kom si govorila?" je rekel.

"Z nikomer," je rekla.

Spet je pokimal.

"Okej," je rekel.

"Kaj okej?" je rekla.

"Okej je," je rekel in se prestopil z desne noge na levo, začel rožljati s šopom ključev v žepu jakne; rožljaj in rožljaj. Obrnil se je in rekel: "A greš pol zraven, al kaj?"

Gledala ga je. Še bolj ga je gledala.

"Kam pa?" je rekla. "Greš na bowling?"

Odkimal je.

"Ne," je rekel.

"Vozit se grem."

Prevedla Sara Grbović